

Када се прочита први пасус [Каликовог текста](#), изашлог у прошлом броју "Времена", човеку дође да аплаудира. Тај херојски позив да се манемо идеологије и увидимо врховну вредност истине, та патетична осуда "(само)званих филозофа", шта год то значило, све то изгледа превише добро да би било истинито. Наравно, остатак текста је показао да је сумња у искреност тог позива сасвим оправдана. Уместо "либералистичке идеологије", која наводно лежи у основи истиномрзачких текстова које Калик помиње (текстови Растислава Динића и Јоване Глигоријевић), Калик нам као "истину" подмеће једно чудно замешатељство накарадног читања Канта и нарицања због неког тобожњег "јавног бичевања" којем су изложени он и остали аутори последњег темата "Нове српске политичке мисли".

Није први пут да се Калик позива на Канта, већ дуже време се филозофи хватају за главу док слушају како у Каликовим устима кантијански тест универзализације мутира у питање: "Шта би било када би сви били хомосексуалци?" Да је Кант жив, преврнуо би се у гробу. Та ниједан студент не може да заслужи позитивну оцену на питање о Кантовој етици а да не зна да се универзализација тиче максима, а не некаквог "бића" или "бивања", како год га означили. "Делај само према оној максими за коју у исто време можеш желети да постане општи закон", каже основна формулација Кантовог категоричког императива. Ту се ради о принципима делања, и тек посредно, о делању. Тиме да се "буде" ово или оно Канту није ни падало на памет да се бави. И управо на то Калику указује Динић на почетку свог текста "Како се бранио плурализам", сасвим исправно наглашавајући да су читања налик Каликовом давно исмејана и одбачена. На крају крајева, замислите овакав тест: Шта би било када бисмо сви били Марио Калик? Очигледно се ни тада не би могла рађати деца, те би човечанство престало да постоји. Ерго, неморално је бити Марио Калик. На Каликову срећу (а на општу жалост филозофског мишљења), ова врста аргумента не само да је невалидна, већ и очигледно комична, баш као и њен заступник. Но, авај, Калик не само да не разуме Канта, но није у стању ни да разуме аргумент који му Динић презентује, сматрајући да се он односи на одбацивање Кантовог теста универзализације. Ту је већ и превише видљиво на кога се с правом може односити Каликова опаска о "самозваним филозофима".

Шта би се десило када бисмо ипак покушали да преведемо то дилетантско тумачење Канта са бивања на делање? Како то *делају* хомосексуалци? Којим начелима се воде? Коју максиму ћемо универзализовати? Можда ову: "Шта би било када би сви мушкарци имали анални секс једни са другима?" Одмах се намећу два питања. Прво, да ли се на то своди хомосексуалност? Да ли се онда Антонићева и Каликова хетеросексуалност своди на коитус са особом супротног пола? То би такође био комичан резултат, јер сексуалност је много више од тога: заљубљивање, привлачност, избор партнера, одлуке о заједничком животу и евентуалном потомству и још много тога што Калику и не пада на памет. Друго, да ли би из тога следио закључак који Калик жели да изведе, да би човечанство престало да постоји? Тешко. У западним земљама гејеви и лезбејке имају децу (и то не усвојену, већ биолошку), чак могу и да их одгајају као самохрани родитељи. Аргумент који нам се сервира као кантовски, дакле, чини још једну грешку: покушава да споји секс и потомство у један појам, као да се ради о каузалној, тј. нужној вези између њих, иако то није случај. То је класична вулгарна подметачина синтетичког суда на место аналитичког, и Калик се узалуд нада да ће му та ујдурма проћи. И коначно, тест универзализације врло лепо може гласити: "Шта би било када би се сви понашали у складу са својом сексуалном оријентацијом?", и видимо да се не би могао извести закључак који Калик жели. Дакле, прави проблем који се тиче коришћења кантовског теста се састоји у формулацији максиме која одређује неко делање, али то је питање које већ захтева дубље разумевање Канта, те није ни чудо да Калик до њега и не долази.

Но, поред чињенице да се слабо разуме у оно на чему заснива сопствене аргументе, Калик се такође и залаже против критике својих истомишљеника. Наравно да је свакоме јасно да наука без критичке мисли није наука, већ идеологија. И свакоме је јасно да јавно излагање не гарантује ни да ћете добити само похвале, нити да ће све критике које добијате бити конструктивне или добронамерне. Али Калик, као и Антонић у тексту "Ко је рекао забранити", захтевају да буду искључени из тих могућности. Њима се канда могу упућивати само хвалоспеви, дакако, заслужени. Нека постоји критичко мишљење, све док није усмерено против нас, веле они. Уколико се то деси, онда то није критика, већ "јавно бичевање и инкриминисање", "масакрирање", "лавина реторички ефектних софистерија" и слично. О коликој неистини се овде ради показује управо пример који наводи сам Калик: случај Милана Брдара, који он означава као ућуткивање "филозофске или научне сумње" у легитимност хомосексуалности. Хајмо видети о каквој се ту "филозофској или научној сумњи" ради. Брдар је на свом предавању, одржаном на факултету на којем радим изволео рећи да је хомосексуалност болест која се лечи променом пола, или се бар за такву изјаву терети (Калик не сумња да је то Брдар изрекао, већ тврди да је то легитимна научно-филозофска сумња). Како би се та "научно-филозофска" тврдња разликовала од, рецимо, најобичније пијачне тврдње? Тако што би Брдар био психијатар или психолог, и/или изнео легитимне аргументе који би довели у питање званични став научне заједнице. Да ли је Брдар то изнео? Наравно да није. Другим речима, он је без икаквог аргумента једној популацији рекао "ви људи сте болесници, и вас треба лечити, па и против ваше воље". Како је та тврдња израз било какве филозофске или научне сумње? Само тако што ћете маскирати сопствену

О научној критици и идеолошком кукумавчењу

Пише: Бојан Благојевић
четвртак, 07 јун 2012 15:09

идеологију и покушати да је провучете под име филозофије/науке. На велику жалост разних Брдара и Калика, има и нас који не допуштамо да се такве ствари провуку непримећено.

Јасна је разлика између научника и идеолога. Идеолог чини оно што чине Антонић и Калик у својим текстовима – кукумавче да их бичују и масакрирају, прозивају своје критичаре за тобожњи тоталитаризам и послушништво некој идеологији о којој они сами знају врло мало, па и то што знају је углавном нетачно. Онај ко се залаже за "истину" коју Калик на почетку свог текста помиње, тј. за научни дискурс који може само кроз критику напредовати, излаже аргументе, очекује нападе и одговара на њих. Ја не сматрам да треба забранити Антонићеве и Каликове текстове. Напротив. Иако они драстично срозавају ниво расправе где год да се појаве, позивајући се (у најбољем случају) на давно побијене и да, исмејане аргументе, они имају своју вредност – могу се показивати студентима као јадни примери једне псеудо-науке, неизлечиво затроване једном идеологијом која је, на сву срећу, на умору.

([Време](#) , 24. мај 2012)